

چند توصیه بسیار مهم و جدی حقوقی در خصوص دیه

- محمد مصطفایی و کیل دادگستری

از ۱۵ روز دیگر زندان های ایران مملو از افرادی خواهد شد که توانایی پرداخت دیه را ندارند.

وزارت دادگستری در روز بیست و نهم اردیبهشت ماه، دیه یک فرد، در سال هزار و سیصد و نود را بر اساس ماده ۲۹۷ قانون مجازات اسلامی نود میلیون تومان تعیین نمود که از تاریخ ۱۶ خرداد ماه در دادگاهها و دوائر اجرای احکام، اعمال می گردد. در این خصوص، آن دسته از افرادی که محکوم به پرداخت دیه بوده و یا کسانی که به نوعی در آستانه و به نوعی در خطر پرداخت دیه خواهند بود به نکات بسیار حائز اهمیتی می بایست توجه داشته باشند. از جمله:

۱- وزارت دادگستری برخلاف رویه سالهای گذشته، اولاً - در سال جدید نرخ دیه را دو برابر اعلام نموده و ثانیاً- زمانی برای اعمال نرخ جدید مقرر کرده است. دو برابر شدن نرخ دیه به نوعی به زیان کسانی است که در حال حاضر محکوم به پرداخت دیه شده و یا در آستانه محکومیت به پرداخت دیه هستند که تا تاریخ ۱۶ آذر مبلغ دیه محکوم شده را پرداخت نمی کنند. به یاد داشته باشید، چنانچه دیه ای که محکوم شده اید را تا تاریخ ۱۶ خرداد پرداخت نکنید. بعد از این تاریخ، می بایست دو برابر مبلغ محکومیت یافته را پرداخت کنید. چرا که دیه بر اساس نرخ روز محاسبه می گردد به این معنا که اگر شما در سال گذشته تصادفی کرده باشید یا کارفرمایی بوده اید که کارگر شما بر اثر بی احتیاطی شما مصدوم شده و درخواست دیه کرده است، مبلغ دیه و یا خسارتی که می بایست پرداخت کنید، بر اساس زمان پرداخت محاسبه خواهد شد نه زمان وقوع جرم یا خسارت.

۲- برخی از افراد بر اساس حکم دادگاه بدوی محکوم شده اند و برای اطلاع دادرسی و آزار شاکی پرونده، به حکم صادر شده علیه خود اعتراض می کنند. این دست از افراد به خوبی می دانند که اگر اعتراض هم کنند، دادگاه تجدیدنظر حکم بدوی را نقض نخواهد کرد. توصیه می شود، از اعتراض به حکم صادره خودداری کرده و با تمکین به مفاد دادنامه، مبلغ دیه محکومیت یافته را پرداخت نمایید. این امر باعث می گردد که در آینده (پس از تاریخ ۱۶ خرداد) متحمل زیان بیش از حد (دو برابر) نگردید.

۳- افرادی که به پرداخت دیه محکوم شده اند و حکم آنها قطعی شده است نیز لازم است تا ۱۶ خرداد مبلغ دیه را پرداخت کنند در غیر اینصورت آنان نیز متحمل خسارت دو برابر خواهند شد.

۴- اگر پرونده ای کیفری علیه شما تشکیل شده است و می دانید که نتیجه این پرونده، پرداخت دیه خواهد بود. دیه احتمالی را با توجه به گواهی پزشکی قانونی به حساب دادگستری واریز و طی لایحه ای، فیش واریز وجه را در پرونده خود ضبط کنید. این عمل دو خاصیت مثبت خواهد داشت. نخست اینکه متحمل زیان دو برابر نخواهید شد و ثانیاً- کسی که در پرونده شما، به نوعی مصدوم شده اند، می تواند هزینه درمان خود را از مبلغی که شما پرداخت می کنید تامین کند. چرا که در بسیاری از مواقع افرادی که مواجهه با صدمه بدنی می شوند، توان پرداخت هزینه های بیمارستانی را نداشته و برخی از آنها نیز خود سرپرست خانواده هستند. واریز مبلغ زود هنگام دیه باعث می گردد که این دست از افراد بار مالی کمتری را به دوش کشند.

۵- در حوادث رانندگی، اگر شما بر اثر بی احتیاطی تصادف نمایید و در این تصادف، خسارات بدنی به شخصی وارد کنید یا اینکه به سرنشینان خودروی تان آسیبی وارد شود، یا اینکه در محل کار یا کارخانه یا ساختمان و ... بر اثر بی احتیاطی شما فردی مصدوم گردد، در صورتی که خودرو یا محل کار خود را بیمه کرده باشید، شرکت بیمه تا مبلغی که در بیمه نامه توافق شده است، مبلغ دیه افراد مصدوم را خواهد پرداخت. توجه داشته باشید که تا مبلغی که توافق کرده اید، شرکت بیمه مبلغ دیه را پرداخت می کند. مازاد بر مبلغ توافق شده را خود می بایست پرداخت کنید. بنابراین به مبلغ توافق شده توجه نمایید تا از زیان آتی پیش گیری کنید.

۶- شرکتهای بیمه، بر اساس قراردادی که با شما منعقد کرده اند متعهد به پرداخت خسارات ناشی از بی احتیاطی شما خواهند بود. در قراردادی که با شرکتهای بیمه منعقد می کنید، مبلغ دیه را بر اساس هر شخص ۱۲۰ میلیون تومان، در نظر گرفته و بر این اساس قرارداد بیمه خود را تنظیم نمایید. چرا که بر مبلغ دیه در ماههای حرام (رجب، ذیقعده، ذیحجه و محرم) طبق قانون یک سوم افزوده می گردد.

۷- امکان دارد افرادی از نزدیکانتان محکوم به پرداخت دیه شده و به علت ناتوانی در پرداخت دیه در زندان باشند. شما می توانید با کمک دیگر خویشاوندان مبلغ دیه را جمع آوری کرده و موجبات پرداخت دیه را فراهم کنید. این عمل شما نه تنها امری خیر و خداپسندانه است، بلکه باعث می گردد که فردی از نزدیکانتان را از زندان آزاد کنید.

۸- گمان نکنید که چون شرکت بیمه، دیه مصدوم حادثه ای که شما مسبب بروز صدمه به وی بوده اید را به طور کامل پرداخت می کند. همانطور که گفته شد، شرکتهای بیمه تا مبلغ توافق شده، مبادرت به پرداخت دیه می کند. پس در صورتی که می بایست دیه ای پرداخت کنید، و خسارات بدنی موضوع قرارداد بیمه، کمتر از دیه مقرر در حکم دادگاه است، تا شانزدهم خرداد مازاد بر مبلغی که شرکت بیمه پرداخت می کند را پرداخت نمایید. در غیر این صورت پس از شانزدهم خرداد متحمل خسارات بسیاری خواهید شد.

۹- توجه داشته باشید که لازم است جهت جلوگیری از هر گونه خسارات احتمالی، محل کار، کارخانه، ساختمان، خودرو و ... خود را بیمه نموده و پیش از انقضای قرارداد بیمه، قرارداد خود را تمدید یا قرارداد دیگری با شرکت بیمه منعقد کنید.

لازم به توضیح است که وزارت دادگستری که زیر مجموعه دولت است، با تصویب این مبلغ به عنوان دیه خساراتی را به دهها هزار نفر از شهروندان، به صورت ناخواسته به بار خواهد آورد که پیش بینی می شود. قابل جبران برای بسیار از شهروندان ایرانی نبوده و امکان دارد در آینده ای نزدیک زندانهای ایران مملو از افرادی شود که به دلیل عدم توانایی در پرداخت دیه، راهی زندان شوند. و کسانی که در زندان بوده اند و امید به پرداخت دیه ای که در حال حاضر مقرر شده بود را داشتند با دو برابر شدن محکومیت آنها توانایی پرداخت دیه را از دست داده و به مدت نامعلومی در زندان بازداشت باشند.

ماده ۶۹۶ قانون مجازات اسلامی مقرر کرده است: در کلیه مواردی که محکوم علیه به پرداخت دیه محکوم شده باشد و از اجرای حکم امتناع کند، به تقاضای محکوم له، دادگاه با فروش اموال محکوم علیه، به جز مستثنیات دین، حکم را اجرا یا تا استیفای حقوق محکوم له، محکوم علیه را بازداشت خواهد نمود. و چنانچه محکوم علیه مدعی اعسار شود تا صدور حکم اعسار و یا پرداخت به صورت تقسط، بازداشت ادامه خواهد داشت. این ماده قانونی مجوزی است بر دستگاه قضایی که به راحتی کسانی که محکوم به دیه شده اند و از پرداخت دیه به هر نحوی استنکاف می کنند را بازداشت کند.

البته تعیین این مبلغ با توجه به تورمی که به دلیل سیاست های غلط دولت دامنگیر شهروندان شده است و همچنین هزینه های سرسام آور پزشکی و درمانی و نیز هزینه های از کار افتادگی مبلغی مناسب است. چرا که مبلغ دیه پیشین، هزینه های درمان مصدومین حوادث را پوشش نمی داد و مصدومین ناچار می شدند برای درمان خود، یا متحمل خسارت شوند و یا اینکه خود

را مقروض دیگران نمایند و این به دلیل آن است که خسارات مازاد بر دیه توسط متهم، پرداخت نشده و مصدمین صرفاً می توانند، مبلغ دیه را از دادگاه مطالبه کنند، هر چند برخی از دادگاهها نظر به پرداخت خسارات مازاد بر دیه را نیز بر اساس دادخواست حقوقی علی حده دارند ولی اغلب نیز از صدور حکم به پرداخت خسارات مازاد بر دیه خودداری می کنند و دیه مقرر در قانون مجازات اسلامی را در احکام خود لحاظ می نمایند.

به هر حال تعیین نود میلیون تومان برای پرداخت دیه، مزایا و توالی فاسدی هم دارد که از نظر گرامیتان گذشت. امیدوارم مسئولین، در این مورد توجه و تامل ویژه نمایند و سیاستی را اتخاذ کنند که توالی فاسد تعیین دیه به این میزان، مرتفع گردد. از جمله اینکه شرکتهای بیمه را نیز مکلف کنند تا خسارات هایی که طرف مقابل بیمه به بار می آورد را در حد دیه مقرر در سال جدید پوشش داده و بودجه ای خاص به ستاد دیه تخصیص دهند که این ستاد، زندانیان و افرادی که ناتوان از پرداخت دیه هستند را مساعدت نماید تا از زندان آزاد و یا راهی زندان نگردند.